

El Papa adverteix del perill d'aquells que, influïts per l'individualisme, pensen que tot comença sempre des de zero.

Norbert Miracle i Figuerola

Ara que celebrem el mil·lenari de Montserrat, és una bona ocasió per recordar-se que hi ha una manera de viure sol, que no aïllat, molt productiva, que obre la porta a noves realitats i experiències vitals

Jordi Castellet

Molts companys preveres m'han compartit que el primer canvi és el més difícil. No us ho puc corroborar perquè només n'he viscut un, però difícil ho és, certament.

Santi Martínez Alonso

EL BON PASTOR

revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 172
DESEMBRE 2024

Any XV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Renovar l'estudi de la història.....	6
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
Concili Vaticà II. Roca ferma o pedra d'ensopegada? (1).....	8
FRANCESC XAVIER VILA MORERA	
L'Advent de l'any C amb tres profetes.....	12
JAUME FONTBONA	
El purgatori segons la pregària eucarística.....	13
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
"Amic, puja més amunt"	15
DANIEL PALAU	
Estar sol, sentir-se sol.....	17
JORDI CASTELLET	
Els "canvis " en la vida del mossèn.....	19
SANTI MARTÍNEZ ALONSO	
Homilia a la Jornada del Clergat a Montserrat.....	21
+ JOAN PLANELLAS	
<i>La resurrecció de Notre Dame de Paris</i>	24
+JOAN ENRIC VIVES	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Editor: Norbert Miracle. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
president de l'AVEPRO (Santa Seu)

En una entrevista a l'Osservatore Romano del proppassat 27 de novembre el Cardenal Matteo Maria Zuppi, president de la Conferència Episcopal Italiana, declarava: “La Providència ens dona aquest Jubileu, el cor del qual és el desig de trobar l’esperança”. El Cardenal de Bolonya feia referència al lema “Pelegrins d’esperança”, que reflecteix l’esperit amb què el Papa Francesc ha proclamat aquest Jubileu. El terme “esperança” és, indubtablement, el nus central d’una celebració que arrencarà el 24 de desembre, amb la finalitat que tots els qui aniran a Roma o celebraran el Jubileu en les seves diòcesis, visquin “un moment d’encontre viu i personal amb Jesús, el Senyor”. Així s’expressa el Papa en la butlla de convocatòria del Jubileu del 2025 (núm. 1). En efecte, “l’amor de Déu suscita en el cor l’esperança certa de la salvació en Crist” (núm. 6). Jesús salva i, per això, és font d’esperança. Amb ell res no està perdut. Ben al contrari, tot es pot guanyar, tot pot brillar si la llum del seu Evangeli traspasa els cors i els encamina a la Paraula de la vida.

Vivim temps on és difícil veure el futur, i on sovint es planteja un futur incert i fosc. Molts es pregunten cap on camina la humanitat, i fan pronòstics catastròfics. Cert que no es pot menystenir la dificultat del moment present. Ara bé, tant el pessimisme mancat de visió com l’optimisme fàcil i proper a l’autosuggerició no donen respostes, més aviat creen problemes i provoquen frustracions. Llegim en Romans 5,5: “*spes non confundit*”, “l’esperança no enganya”. L’esperança s’erigeix en garantia d’un futur que s’obre davant els ulls com l’albada trenca la foscor de la nit i apunta cap al futur d’un nou dia. Tan sols l’esperança ens fa entrar en la història. No ens estalvia els problemes, però ens els fa mirar de fit a fit. Amb l’esperança no quedem engolits pel mal que ens envolta, per molt fort que sigui, però que no té força per ofegar-nos. Com llegim en Joan 1,5, “la llum resplendeix en la foscor, i la foscor no ha pogut ofegar-la”.

L’ofec caracteritza la vida de moltes persones. Les nostres societats estan malaltes d’angoixa, els manca l’aire, van pidolant felicitat d’una banda a l’altra, i no troben repòs. Les relacions interpersonals es presenten carregades de fracassos i desencís. O bé s’endinsen en la banalitat, i aleshores es justifica qualsevol situació en nom de la llibertat de decisió, encara que al darrere hi hagi una profunda insatisfacció. Ningú no vol ser infeliç, no es vol reconèixer la realitat del propi cor, tot s’ha d’explicar des de raons aparents, costa de treure’s la màscara que dissimula allò que un realment viu. L’ofec, l’angoixa és el resultat de la manca de claredat sobre un mateix, fa paleses les

contradiccions i les baixades als inferns de la solitud i del neguit. Tan sols una esperança pot alliberar de la tristesa d'una vida fragmentada i òrfena.

L'esperança és un far de llum que guia el pelegrí, el vianant, el qui camina per la vida i necessita trobar allò que el pot orientar enmig de la tempesta. Davant la tempesta, hi ha qui opta per no sortir del port, perquè té por d'endinsar-se en el mar de la història. Aleshores la solidaritat es va apagant, la preocupació per l'altre desapareix, tot queda determinat pel propi jo. L'esperança, però, és una crida contra l'autoreferencialitat, contra el pensament d'una vida de baixa intensitat que es vol dissimular amb un alt voltatge interior, que pren el lloc de l'escolta, i amb l'impacte visual, que impedeix la mirada, l'esguard contemplatiu. També aquí l'esperança és una realitat subversiva, és a dir, que subverteix un món que s'ha llançat als braços de la roda que gira, de l'etern retorn. Cal anunciar l'esperança i ser-ne anunciadors.

La tasca és ingent però necessària. Entendre el món i estimar-lo en les persones que l'habiten, equival a escampar l'esperança enmig d'una generació sovint mancada de perspectiva de futur i carregada de prevencions en relació al present. L'esperança necessita qui la prediqui com un element fundant de la vida segons l'Evangeli, seguint Jesús, que va ser un home d'esperança. Convindrem que el missatge de Jesús està centrat sobre l'esperança que comporta l'anunci del Regne de Déu. La presència de Déu enmig de la història humana dona a aquesta història una força mai vista abans. La gent segueix Jesús perquè la seva predicació és un clam d'esperança. Els cecs hi veuen, els coixos caminen, els leprosos queden purs, els morts ressusciten, els pobres reben l'anunci de la bona nova. Ningú no queda al marge de l'espiral d'esperança que circula al voltant d'un missatge que desvetlla els cors adormits o sense ànims. Hi ha un moviment de persones que va vers Jesús i l'identifica com el qui dissipa les tenebres de la ment i aixeca els qui jeien a la pols. La prostració queda substituïda pel desvetllament. L'esperança d'una vida renovada impulsa els qui vivien sense futur, sense imaginació, sense joia.

Caminar amb esperança significa anar endavant enmig de la foscor. Tenir esperança és fer camí sense quedar atrapat per les condicions desfavorables amb què de vegades cal viure la vida. L'esperança no enganya perquè no hi ha res que pugui frenar un pelegrinatge, interior i/o exterior. L'escolta de la veu de Déu, de la seva Paraula, obre el cor fins i tot quan una situació sembla desesperada. És aleshores que les forces retornen, que es continua pujant, com un bon atleta a qui no espanta la duresa del camí. Cert que es paga un preu. L'esperança no és un producte de supermercat, col·locat en una lleixa o en una estanteria, que agafa de manera aleatòria. Deia Gaudí que sense sacrifici les coses no tenen cap mèrit. I continuava dient que només val l'almoina que comporta un sacrifici. Altrament, si no costa, no té valor. I no mereixerem l'esperança si la confonem amb un producte rebaixat de preu. Cal lluitar per tenir-la, cal no abandonar el camí que havies emprès. L'esperança és un do de Déu que transforma la persona, i el qui la perd o la mistifica, el qui no la valora, acaba sense camí.

S'acosta Nadal. L'Advent porta el segell de l'esperança, que ens acompanyarà tot l'any jubilar, l'Any Sant que el Sant Pare ha proclamat. La profecia de l'Advent és una ruta de turons rebaixats i de valls elevades, de sendes aplanades i camins adreçats, la natura sencera esdevé un cant d'esperança. I els personatges que acompanyen aquesta ruta vers el Senyor, tenen motius per a fer-la sostinguts per l'esperança: un profeta, Isaïes, que veu en el futur un infant que ha de néixer, Joan, el més gran dels profetes, que l'assenyala com a anyell de Déu, Maria, la Mare Verge, que el porta reclòs en l'arca del seu cos i viu de l'esperança d'un Fill que naixerà.

Aquest any 2025 calen persones que comuniquin la fortalesa de l'esperança als qui estan afeblits pel desànim, que recordin amb les seves paraules que cal esperar sempre, que transmetin la certesa de l'amor enmig de les terribles incerteses de la violència i de la guerra. L'esperança fonamentada en el do d'un Déu fet home no és una mena d'engany piadós, és una força de salvació que convida a tenir coratge i a confiar en el Senyor.

Aquest ha de ser el Nadal de l'esperança, seguint les petges d'homes humils com els pastors i com els savis d'Orient, uns i altres imatge dels pelegrins que tossudament arriben a la meta. El missatge que els hi condueix és ple d'esperança. Els pastors esperen que trobaran aquell infant que els ha estat anunciat per l'àngel del Senyor. Els savis confien que arribaran a escatir on és el rei dels jueus que ha nascut gràcies a les indicacions donades per una estrella. Uns i altres viuen de l'esperança. I per això anhelan allò que busquen, saben que trobaran aquell que cerquen. Els pastors van "de pressa" a Betlem (Lluc 2,16). Els savis tenen una "alegria immensa" quan s'acosten al poble de David (Mateu 2,10). L'esperança es manifesta en l'apressament dels pastors i en la joia dels savis vinguts d'Orient. El desig de veure Jesús suscita el pas joiós de pastors i de reis, gent pura de cor, pelegrins d'esperança. Que siguin els nostres companys de camí!

Anem a Betlem! Bon Nadal!

Un sol cor i una sola ànima

Renovar l'estudi de la història

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

prevere de l'arquebisbat de Tarragona, rector de la parròquia del Vendrell

El Papa Francesc ha publicat una carta sobre la renovació de l'estudi de la història de l'Església per ajudar els sacerdots a «interpretar millor la realitat social», especialment amb vista a la formació dels nous preveres i dels agents de pastoral.

Francesc demana promoure una «real sensibilitat històrica» que ens enllaci amb les generacions anteriors i ens faci veure el passat amb la proporció i la mesura adequada «sense abstraccions perilloses i desencarnades». El Papa adverteix del perill d'aquells que, influïts per l'individualisme, pensen que tot comença sempre des de zero.

Moltes ideologies del segle XX i també del XXI tenen un clar menyspreu per la història i s'han construït amb la bandera del rebuig de la riquesa espiritual i humana que s'ha transmès a través de les generacions per tal que els joves «ignorin tot el que els ha precedit». Molts corrents d'estudi de la història, començant pels corrents marxistes que tant varen influir a la segona meitat del segle XX, han treballat per presentar uns relats històrics tendenciosos que han portat a visions falses del passat, i d'aquesta manera han ensenyat la història amb prejudicis i des de la ignorància.

Francesc recorda aquella dita que una «cosa fora de context, només serveix de pretext». És per això que reclama un estudi històric fet amb bons mètodes i amb veracitat, per tal que es puguin interpretar els moments més difícils i confusos, també de la història de l'Església. El Papa recorda alguns fets puntuals que no hem d'oblidar de la nostra història recent com la *Shoah* o *Hiroshima*, tot i que evidentment podrien ser-ne molts més.

La carta acaba amb sis observacions sobre l'ensenyament de la història de l'Església que seria bo tenir presents.

- 1.- Defugir una explicació merament cronològica o apologètica que transforma la història de l'Església en mer suport de la història de la teologia o de l'espiritualitat als segles passats.
- 2.- No desconnectar la història de l'Església de la història de la societat.

3.- Animar els seminaristes a tenir a la seva disposició "les fonts", con ara la *Carta a Diognet*, la *Didaché* o *Actes dels màrtirs*, per poder llegir-les sense filtres ideològics o prejudicis teòrics.

4.- Estudiar la història «no només amb rigor i precisió sinó també amb passió i involucrant-se» i contribuir així a «una eclesiologia veritablement històrica i misteriosa».

5- Tenir en compte els qui no han pogut fer sentir la seva veu al llarg dels segles, per tal d'obtenir una reconstrucció històrica més fidel.

6- Recordar que «la història de l'Església pot ajudar a recuperar tota l'experiència del martiri, conscients que no hi ha història de l'Església sense martiri i que aquesta preciosa memòria no s'ha de perdre mai».

A partir d'aquestes reflexions del papa Francesc, penso que en el període contemporani a Catalunya hem tingut importants aportacions a la història de l'Església fetes per clergues i religiosos. Al segle XVIII va sorgir una notable escola historiogràfica a Bellpuig de les Avellanes, monestir premostratenc amb Daniel Finestres, Jaume Caresmar i altres religiosos de Sant Norbert, que crearen una veritable escola que, lamentablement, va acabar amb la desamortització del 1835 i la ruïna del monestir.

Amb la Renaixença, l'interès pel passat de Catalunya, hauria pogut desvetllar més atenció per la història, però no es va donar suficientment. El bisbe Torras i Bages, patriarca espiritual de Catalunya, va veure el risc que la història de Catalunya s'escrivís al marge de les seves arrels cristianes i a *La tradició catalana* va fixar un cert full de ruta per contrarestar el laïcisme d'alguns historiadors.

A les primeres dècades del segle XX destaca el jesuïta Ignasi Casanovas, fundador de la Biblioteca Balmes i impulsor de l'anuari *Analecta Sacra Tarraconensia*. Als diversos bisbats de Catalunya hi trobem noms com Josep Gudiol a Vic, Serra i Vilaró a Solsona i Tarragona, o Vives i Gatell a Tarragona.

Al monestir de Montserrat continuà una esplèndida tradició historiogràfica que tingué en el p. Anselm M. Albareda el seu més lluminós exponent.

Després de la persecució dels anys trenta, en la que, entre d'altres fou assassinat el p. Casanovas, trobem la figura cabdal del mestre d'historiadors de l'Església: el p. Miquel Batllori, SJ.

Més a prop nostre i, només citant els qui ja han mort, el monestir de Montserrat ha donat grans historiadors: Alexandre Olivar, Josep Massot, Hilari Ragner, Romuald Diaz i Cebrià Baraut, que fundà la prestigiosa revista científica *Urgellia*. Al monestir de Poblet, Agustí Altisent i Alexandre Masoliver. A Barcelona Joan Bada; a Girona Joan Busquets i Josep Maria Marquès; a Tarragona Pere Batlle i Josep Martí Aixalà; a Vic Miquel dels Sants Gros, entre molts d'altres.

Avui, l'Església a Catalunya disposa d'una *Facultat d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes Antoni Gaudí*, erigida canònicament el 2014 sota l'impuls del cardenal Lluís Martínez Sistach, que està dedicada a l'estudi d'altres disciplines humanístiques que complementen la perspectiva teològica i filosòfica, i que ha tingut com a degà el bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. David Abadías, un excel·lent historiador, i que compta amb un bon grup de professors clergues i religiosos de prestigi, juntament amb laics i laiques de gran vàlua.

Concili Vaticà II. Roca ferma o pedra d'ensopegada? (I)

FRANCESC XAVIER VILA MORERA

prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregt

1. La modernitat, crisis i desafiaments

L'Esperit Sant ha anat responent als grans desafiaments de la història a través de la vida, l'obra i el magisteri de l'Església i dels sants, que, seguint les orientacions dels papes i els concilis, han encarnat en el temps la Paraula feta carn, Jesucrist en la història, la roca sobre la qual se sosté el temple de l'Església. La modernitat va suposar per a l'Església un nou i ferotge desafiament. Corrents filosòfics d'índole diversa, com ara el racionalisme, el liberalisme, el modernisme; doctrines socials i econòmiques de tipus capitalista o marxista amb totes les seves derivacions; grans esdeveniments polítics com la Revolució Francesa o Russa; els nacionalismes del s. XIX; les dues guerres mundials del s. XX; fenòmens socials i religiosos com ara el laïcisme i la secularització, i darrerament també la postmodernitat, l'ateisme nihilista, la globalització i l'apostasia de les nacions, entre d'altres, no solament han ferit greument l'home i les societats contemporànies, sinó que també han col·lidit amb força contra la barca de l'Església, sacsejant-la fortament i fent-li sofrir greus crisis externes i internes.

El Concili Vaticà II és i va voler ser la resposta de l'Esperit Sant al gran desafiament de la secularització contemporània. El papa Joan XXIII, en la constitució apostòlica "Humanæ Salutis" (1961), amb què convocava el Concili, ja començava dient: "L'Església assisteix en els nostres dies a una greu crisi d'humanitat. Un ordre nou s'està gestant, i l'Església té davant seu missions immenses, com en les èpoques més tràgiques de la història. Perquè

el que avui s'exigeix de l'Església és que infongui en les venes de la humanitat actual la virtut perenne, vital i divina de l'Evangelí" (1). El Papa era, doncs, plenament conscient i expressava així la realitat coetània d'una profunda crisi d'humanitat: guerres, revolucions, l'ateisme militant i nihilista, atacs a la vida, la família i l'antropologia natural i cristiana, i una secularització galopant que ho inunda tot..., una profunda crisi antropològica, sociològica i teològica, expressada en desconcertants i, freqüentment, violents esdeveniments històrics que qüestionaven fortament l'Església i feien trontollar les estructures cristianes que havien consolidat fins aleshores Occident; esdeveniments als quals la institució fundada per Jesucrist havia de donar una resposta. La relació Església-món s'havia tornat complicada i conflictiva. I, com tota realitat complexa, les possibles respostes donades per l'Església fins aleshores, en moments puntuals, foren sempre parcials i responien a situacions concretes i problemàtiques del moment, i quasi sempre en clau doctrinal i disciplinar, amb què s'enfonia, si fos possible encara més, en la conflictivitat de la relació. Calia, doncs, un nou plantejament global i en clau pastoral als desafiaments de la modernitat.

“He vist l'angoixa del meu poble, he sentit el seu clamor (...), em faig càrrec dels seus dolors. Baixaré, doncs, per alliberar-lo i fer-lo pujar cap a una terra que regalima llet i mel (...). Ves, jo t'envio perquè facis sortir el meu poble (...). Jo seré amb tu, i aquí tens el meu senyal (...). Donareu culte a Déu dalt d'aquesta muntanya” (Ex 3,7-12).

2. “Ecclesia, sempre reformanda est”

El Concili va voler donar aquesta resposta al món i, bevent de les fonts de la Revelació, va voler reprendre amb un nou impuls l'evangelització: “El que avui s'exigeix de l'Església és que infongui en les venes de la humanitat actual la virtut perenne, vital i divina de l'Evangelí” (Joan XXIII). Si, externament, el Concili ha buscat i aconseguit en gran mesura un apropament al món amb el qual es pot parlar i interactuar, posant fi a l'etapa de confrontació anterior, això no obstant, internament, la crisi de l'Església després del Concili, lluny de trobar una pacificació, semblaria que s'ha agreujat encara més, especialment en els últims lustres: l'escàndol dels abusos sexuals sortits a la llum, l'arbitrarietat doctrinal, disciplinar i litúrgica, i una Església cada vegada més polaritzada, amb la consegüent divisió i enfrontament -fins i tot en els més alts nivells eclesials-, que escandalitzen i desorienten el poble senzill, unint-se a aquesta confusió disciplinar i doctrinal la tergiversació o descontextualització de paraules magisterials que ens haurien de guiar en moments de torbació i ser pedra ferma sobre la qual es fonamenta l'Església. Lluny de tot judici moral sobre la situació de l'Església en general i dels seus pastors en particular, semblaria, un cop feta una primera anàlisi superficial, com si els fonaments “ferms” d'antany que ens haurien de sostenir es moguessin sota els nostres peus, en els nostres dies, com si fossin arenes movedisses.

Molts volen veure en tot això, en contrast amb un fals i pretès “puritanisme històric anterior al Concili”, una anticipació de les calamitats dels darrers temps, el compliment

dramàtic d'antigues o recents profecies, o fins i tot -per què no?- un possible càstig diví. A dir veritat, el que els endevins apocalíptics manifesten és una manca evident de perspectiva històrica. Certament, aquesta certa sensació d'abatiment no és ni de bon tros nova i original de la nostra època. Recordem els mil·lenaristes apocalíptics de finals del primer mil·lenni (s. X), la corrupció sexual, en tots els nivells, dins l'Església del Renaixement (s. XVI), la corrupció política del segle de ferro del pontificat (s. X) o de molts altres segles en què el papat ha estat venut i sotmès al vaivé de les potències seculares del moment, fins i tot a costa d'enfrontar amb això cristians contra cristians, o la divisió i confusió interna i doctrinal després de molts conflictes de l'antiguitat, de l'edat mitjana i la modernitat, procurant corregir corrents herètics que amenaçaven l'ésser mateix de l'Església en la seva essència i en la seva continuïtat històrica (gnòstics, arrians, pelagians, conciliaristes, modernistes...), o fins i tot de tants altres corrents i doctrines herètics del passat, també "acomodacistes" en la seva doctrina al món coetani d'aleshores (arrianisme, priscil·lianisme i regalismes diversos, etc.), amb les consegüents, també aleshores, fortes reaccions "rigoristes" contraposades (montanistes, novacians, càtars, luterans, jansenistes, integristes), res de nou sota el sol. Crisis doctrinals i disciplinars no menors, algunes de les quals, consolidades en el temps, han dividit l'Església al llarg dels segles fins avui dia (ortodoxos, protestants, anglicans...), o fins i tot, per bé que localitzades en un marc temporal i concret i ja llunyà, crisis d'obediències diferents i contradictòries, en una Església també fortament polaritzada, entre dos o fins i tot tres papes coetanis en rivalitat dins de la mateixa Església "romana" (el cisma d'Occident)..., per posar només uns quants exemples...!!!

En aquest sentit, la descripció que fa sant Basili sobre la situació de l'Església, ja en el primerenc segle IV després del Concili de Nicea, no és ni de bon tros falaguera: "El crit ronc dels qui per la discòrdia s'aixequen els uns contra els altres, les xerrameques incomprensibles, el soroll confús dels crits ininterromputs ja han omplert gairebé tota l'Església, tergiversant, per excés o per defecte, la recta doctrina de la fe..." (2).

Lluny d'un fals concepte idealitzat per alguns, l'Església del "preconcili" no estava tampoc exempta d'una necessària reforma, purificació i renovació. Recordem el sorgiment de l'ateisme o de l'agnosticisme i l'abandonament massiu del cristianisme de filòsofs, artistes, obrers i masses populars, fruit de les ideologies paganes dels segles XVIII i XIX, així com l'aïllament, condemna i confrontació amb el món contemporani d'una Església amb caires "puritans" que ens allunyava d'ells i ens feia impenetrables. Davant d'una aparent solidesa doctrinal i moral, avui se sap que coexistien, juntament amb els indubtables i magnífics fruits de la Gràcia, fortes tensions doctrinals i distorsions morals internes, i que davant la pràctica generalitzada i instintiva negació i ocultació de totes elles, només s'ha aconseguit treure-les a la llum, integrar-les i corregir-les, certament amb la pressió punyent del món secularitzat i amb una Església més conscient i receptiva a les seves pobreses i debilitats, anys després del Concili.

No suposa, doncs, cap novetat ni sorpresa constatar i posar sobre la taula la crisi i la desorientació per la qual l'Església navega. L'axioma clàssic "Ecclesia sempre reformanda est" ens parla precisament d'un *humus* vital sobre el qual s'estableix, i de la necessitat constant de conversió i reforma enfront de les amenaces que constantment l'assetgen.

Certament, tot això no anul·la la santedat ontològica i manifesta de l'Església ja des de la seva fundació, que és certament lluminosa i enlluernadora en els seus innumbrables sants i infinites obres de Gràcia i Caritat, en les seves magnífiques institucions fundades en favor dels pobres, de la ciència i de les arts, moltes de les quals han arribat fins a nosaltres, en l'humanisme aportat en el dret, en la cultura i en les seves petjades deixades en la història i en el desenvolupament dels pobles... És una santedat tan lluminosa i gran que de vegades ens torba la mirada per "integrar" la corrupció que també l'acompanya des dels seus mateixos inicis. Certament, amb aquesta reflexió no vull justificar la corrupció històrica ni l'actual; el que sí pretenc és fer front als falsos profetes catastrofistes i apocalíptics, i emmarcar la crisi actual en el seu veritable context, ja que, tot i no minimitzar la gravetat de les seves característiques pròpies, no és ni de bon tros una realitat exclusiva i anòmala de la nostra època. En contrapartida, pretenc, sobretot, obrir la mirada a l'acció de l'Esperit Sant, que també ara, com en tantes altres èpoques passades, ha estat sempre prompte i atent per donar una adequada resposta. El veritable drama en què podem viure és que nosaltres no sapiguem reconèixer-lo ni secundar-lo i, entrebancats en l'aiguamort dels nostres pecats, dels nostres mutus judicis, retrets i acusacions, romanguem cecs a la seva acció misteriosa i silenciosa, però autènticament viva i eficaç de la seva presència.

L'Esperit Sant promès, certament, sempre respon als crits d'auxili del seu poble, apareix de manera inesperada i tantes vegades s'anticipa encara que, cecs a la seva presència, a la seva resposta i acció, sovint, continuem cridant-lo espantats.

Enganyats per una mirada a curt termini, ferits pel sofriment de la crisi, ofegats pel mal que aparenta vèncer com un huracà que amenaça enfonsar la barca de l'Església, i encegats pels símptomes punyents de molts mals que ens afligeixen, molts han volgut, obnubilats pel fals esquer del "puritanisme històric anterior al Concili", esmentat anteriorment, localitzar l'origen de l'actual crisi en el Concili Vaticà II i en la seva aplicació posterior més o menys encertada o erràtica. És certament una temptació freqüent, enfront dels desordres morals, doctrinals, disciplinaris i litúrgics en certs sectors de l'Església, i davant de la secularització generalitzada de la institució, retornar a posicions preconciliars més o menys explícites en les seves formes i en els seus continguts i només, segons una forma d'entendre molt simplista, més "ortodoxes" i segures.

"Repassar la meua misèria i el meu abandó és herba metzinosa i toxines (...). Reflexiono sobre aquestes coses, per això, tinc encara esperances: els favors de Jahvè no s'han esgotat, no s'han pas acabat; les seves mercès són noves cada matí (...). Per això, espero en ell" (Lm 3, 19ss).

Al servei de l'Evangelí

L'Advent de l'any C amb tres profetes

JAUME FONTBONA

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
professor de la Facultat de Teologia de Catalunya*

El temps d'Advent ens situa davant de tres vingudes de Jesús: 1) la del final de la història; 2) la de cada dia, en la Paraula, en l'Eucaristia i en cada persona que trobem cada dia; i 3) la de la seva vinguda històrica, el Nadal.

El profeta del 1r diumenge. El text del profeta Jeremies d'aquest 1r d'Advent (Jr 33,14-16), mentre ens preparem per al Jubileu del 2025, ens crida a l'esperança enmig del perill de la pèrdua d'identitat com a poble elegit. Jeremies reflexiona sobre la Paraula de Déu i el ministeri profètic, tot testimoniant l'acció de Déu en la història, que fa passar el seu poble d'un estat de caos a una situació d'aliança. Una crida a l'esperança que s'arrela en la defensa del dret i de la justícia. El Senyor garanteix la seva salvació a tots els pobles des de Jerusalem, la futura ciutat de la pau (la Jerusalem celestial de l'Apocalipsi), i ho farà amb el qui succeirà David en el tron del casal d'Israel. Una al·lusió al Regne de Déu futur, el que inaugurarà el Messies, el Fill de David promès.

El 2n diumenge d'Advent d'enguany, que s'escau en la solemnitat de Immaculada Concepció de la Benaurada Verge Maria, no es llegeix el profeta que tocava en la 1a. lectura (Baruc 5,1-9).

El profeta del 3r diumenge. El text del profeta Sofonies (So 3,14-18a) convida la ciutat de Jerusalem i tot el poble d'Israel a l'alegria i a la festa per l'alliberament i la pau. I presenta el Déu d'Israel com un guerrer que venç la batalla per al seu poble i que s'alegra pel seu alliberament; i també com un Salvador poderós que ho fa tot per amor envers el seu poble; i per això, no el deixa mai i resta amb ell. Així, es destaca l'alegria del poble –típica del 3r diumenge d'Advent–, perquè el seu Senyor li porta la salvació, i alhora, l'alegria de Déu, perquè el seu poble experimenta la gratuïtat de la seva salvació.

El profeta del 4t diumenge. El profeta Miquees, després d'anunciar la destrucció de Jerusalem i el seu temple, apunta que la història de la relació entre Déu i el seu poble Israel no s'acaba amb aquesta tragèdia. I, en aquest context, cal situar les paraules sobre la petita Betlem (Mi 5,2-5a), davant la gloriosa ciutat de David que era Jerusalem. Quan Jerusalem és humiliada i té els dies comptats, a Betlem s'aixeca un sobirà que aplegarà

tot el poble i li portarà la salvació i la pau. Així, enmig dels dolorosos esdeveniments del setge de Jerusalem, Miquees anuncia el renaixement de la dinastia davídica. La meravellosa història de David es repeteix; el futur rei naixerà a Betlem i serà el qui portarà la pau i la salvació. Aquest rei és Jesús. Aquest text ens prepara per fixar-nos en el naixement de Jesús a Betlem pel Nadal.

I els evangelis d'Advent, especialment en aquest cicle C, ens presenten dues figures destacades: en Joan Baptista, que fa de pont entre els profetes de l'Antic Testament i el Profeta anunciat per Moisès. I Maria, que és felicitada per dos motius: és beneïda perquè és beneït el fruit de les seves entranyes i és feliç perquè ha cregut. I fixant la mirada en la felicitat de Maria, podem preguntar-nos si la fe ens fa feliços; però també si sabem reconèixer els senyals que Déu ens posa, perquè ens adonem que sempre ens acompanya, perquè no ens cansem d'estar sempre a punt al servei dels altres, i a més a més, que no s'hi val fer l'orni i no mullar-se perquè tothom gaudeixi de la felicitat que brolla de l'amor de Déu.

Al servei de l'altar

El purgatori segons la pregària eucarística

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

professor de l'Institut Superior de Litúrgia (AUSP)

El Catecisme de l'Església ens ensenya que, després de la mort i del judici particular, existeix el purgatori. Hi llegim: «Els qui moren en la gràcia i l'amistat de Déu, però imperfectament purificats, tot i tenir la salvació eterna assegurada, sofreixen una purificació després de la mort, a fi d'obtenir la santedat necessària per a entrar al goig del cel. L'Església anomena Purgatori aquesta purificació final dels elegits, que és totalment diferent del càstig dels condemnats» (CCE 1030-1031).

Aquesta realitat és la que estimula els batejats a pregar pels difunts per si es troben en aquesta situació ja que, per la comunió dels sants, també l'Església de la terra pot ajudar,

amb la missa principalment, les oracions i altres suffragis, els qui han mort. Evidentment, les nostres pregàries no són necessàries als qui ja veuen Déu cara a cara en el cel i, alhora, són inútils als qui s'han condemnat, atès que les dues situacions són irreversibles. Sant Joan Crisòstom, referint-se als qui han mort salvats eternament però potser amb necessitat de purificació, deia: «No vacil·lem a prestar ajuda als qui han sortit d'aquest món i oferim per ells les nostres pregàries».

És el que fem cada vegada que celebrem l'eucaristia. A més de la intercessió que té lloc en la pregària dels fidels, preguem pels qui són al purgatori en la pregària eucarística, autèntic cor i cim de la missa. Les paraules amb què aquí s'expressa aquest estat són plenes de fervor i de fe, així com de confiança en la misericòrdia divina.

En el cànon romà el sacerdot prega pels «que ens han precedit amb el senyal de la fe i que ara dormen el son de la pau», i per «tots els qui reposen en Crist». Semblantment, la pregària eucarística segona prega pels «nostres germans que moriren en l'esperança de la resurrecció», és a dir, pels qui han viscut en la fe, i també «per tots els difunts que descansen en el si de la vostra misericòrdia». Tant la primera com la segona pregària comencen pels germans en la fe difunts i s'allarga a tots els qui es troben en una situació de repòs, de descans en el si de la misericòrdia divina.

La pregària eucarística tercera és més sòbria en aquest punt, tot i que manté la diferència entre els creients en Crist i els altres. Diu: «Els nostres germans difunts i tots els qui han sortit d'aquest món en la vostra amistat, admeteu-los al vostre Regne». Preguem pels germans en la fe, i per tots els «amics de Déu» difunts.

Aquesta diferència entre uns difunts cristians i els altres, s'emfatitza en la pregària quarta: «Recordeu-vos també dels qui han mort en la pau de Crist, i de tots els difunts, la fe dels quals només vós heu conegut». Tanmateix, d'aquesta afirmació se'n pot desprendre també la convicció que, sense la fe, no és possible la salvació, per bé que el coneixement complet de la mateixa és cosa exclusiva de Déu.

En qualsevol cas, segons les quatre anàfores principals del nostre missal romà, l'estat de purgatori s'expressa en termes molt consoladors: descansar en la misericòrdia de Déu, dormir el son de la pau, gaudir de l'amistat divina, reposar en Crist... Ben mirat, i segons la pregària de la Mare Església, la purificació per a la visió beatífica de Déu no pot ser una cosa aterridora, sinó una preparació amorosa que ens disposi a contemplar l'Amor etern.

Variacions sobre l'amistat

«Amic, puja més amunt»

DANIEL PALAU

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
degà de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)*

El segle XXI és el segle de l'asfalt. Més de la meitat de la població mundial viu en una ciutat. Les grans metròpolis aglutinen grandíssimes quantitats de ciutadans, provinents de llocs molt distants, de cultures ben diverses, de procedències molt concretes. Les ciutats són avui un laboratori pastoral, allí on l'Església intenta fer l'exercici d'hospitalitat més sincer i honest possible. L'espiritualitat cristiana ens exigeix fer de l'acollida una pràctica real. No s'hi valen eslògans. Avui ressona amb molta força aquella reflexió que apareix a l'evangeli, «era estranger i em vas acollir» (cf. Mt 25,31-46).

En aquest món en el que ens trobem amb concentracions de població més que notables, en espais relativament reduïts, sorgeixen actituds humanes reivindicatives. Tothom vol veure reconeguts els seus drets, les seves peculiaritats, la seva identitat. És aleshores quan de vegades ens trobem amb aquella tossuderia humana difícil de pair i de gestionar. L'obstinació humana té uns orígens remots, i un pèl amagats. Aquestes expressions humanes demanen sempre un tractament pastoral específic. Els reptes són sempre creixents. L'origen d'aquests fets pot ser ben divers, o bé per l'existència d'inseguretats no declarades, o bé per irrefrenables sentiments que volen ser expressió del desig de ser acceptats, de ser estimats. Aquesta actitud humana existeix, no podem fer com si sentíssim ploure.

Els més valents d'entre els qui viuen aquesta realitat de la tossudesa, s'atreveixen a confessar-la als seus amics més íntims. La gran majoria no s'atreveixen a fer aquest gest, en el fons d'humilitat, i conviuen amb ells mateixos com poden. Quan un es manté decidit a sincerar-se i es mostra tal com és, rep aquella invitació que sona així de bé, «amic, puja més amunt» (Lc 14,10). Els panegírics o les lamentacions que ressonen en els cors de molts contemporanis nostres no són altra cosa que esquemes vitals acomodats en les pròpies ferides que enlloc de guarir-les les mantenen cròniques.

Seguir Jesús, i tenir-lo com amic vol dir aprendre a ocupar el lloc propi de la vida. Acceptar-se és el repte. D'aquí que l'amistat necessita l'acceptació de la pròpia història. Jesús és el primer a conquerir-se, perquè Ell coneix veritablement què hi ha en cor dels homes (cf. Jn 2,25). Jesús, l'Amic, és qui proposa un camí fecund per als qui volen trobar

i ser trobats com amics dels altres. Aquest camí passa per l'acceptació, i aquesta no es dona sense humilitat ¹.

De la humilitat costa parlar-ne. Més aviat només ho poden fer els sants, homes i dones que com Jesús s'han descobert com «amics de Déu» perquè s'han adonat que el més gran honor d'una persona és la de reconèixer que són «fills de Déu». La humilitat no s'ha de confondre amb rares actituds de discreció, de timidesa o de reserva. La humilitat es revesteix, a la vegada, de senzillesa i retocs d'alegria sincera. És un vestit que cenyeix el que convé, però al mateix temps no ofega mai. És d'una tela elàstica, però mai queden marcats els plecs, sempre té una bona caiguda, agrada i no enfarrega. La humilitat ajuda al qui la viu a adequar-se amb mesura segons les seves pròpies possibilitats, és a dir, que l'humil sap trobar el seu lloc, però sobretot, el lloc que Déu ha previst. Viure humilment és un art que demana fidelitat, paciència, sentit de l'humor i una amplitud cordial generosa.

En certes festivitats, ambients i trobades genèriques, no és fàcil ni ràpid saber quin és el to òptim que cal emprar en les relacions esporàdiques que es poden establir. La prudència s'imposa en moltes ocasions. Algú que apunta a viure una vida d'amistat no serà imprudent però tampoc serà el centre d'atenció, senzillament serà aquell que no cansa.

Tots som cridats a acceptar les nostres pobreses, invalideses i cegueses, i per tant, a no viure d'aparences, perquè som nosaltres els primers a entendre que tenim les nostres pròpies mancances. Quan ens toca presidir la taula de l'Eucaristia volem fer-ho havent acceptat humilment la nostra realitat. Aquest fet, tant senzill i tant rotund, ens permetrà de sentir la veu de Déu que ens diu: «amic, puja més amunt».

¹ SANT BENET, Regla, cap. VII, La humilitat.

Estar sol, sentir-se sol

JORDI CASTELLET

*prevere del bisbat de Vic
rector de la parròquia de Calldetenes*

La soledat la podem experimentar com a molt física o com a molt psicològica. Tal i com succeeix amb les realitats humanes, sempre depèn del vernís que els donem, la interpretació del que ens passa. Tothom necessita estar sol en un moment o altre del dia, per treballar, per pensar, per descansar. Tan sols des de la soledat i l'experiència de ser un mateix es pot afrontar la vida quotidiana i fer ressorgir els talents personals. «Els sants i els filòsofs necessiten la soledat, perquè és l'única forma per a poder entrar en la contemplació», explica Petrarca des del 1346. «És possible que la gent del carrer prosperi millor en companyia, però els savis mantenen un vincle especial amb la soledat, la reclusió i el silenci.»

No és en va que Europa es va forjar en aquella època a redós dels monestirs benedictins de l'«ora et labora» de sant Benet. Ara que celebrem el mil·lenari de Montserrat, és una bona ocasió per recordar-se que hi ha una manera de viure sol, que no aïllat, molt productiva, que obre la porta a noves realitats i experiències vitals. El lema de les celebracions montserratines demana «*ora, lege, labora, rege te ipsum in comunitate*», per què no establir-lo com a lema del continent al nou segle: «prega, llegeix, treballa i governa't tu mateix en comunitat». Perquè no som res sense els demés. Venim d'una família, d'una comunitat; fins i tot Mowgli, aquell infant perdut del Llibre de la Selva, provenia d'un pare i d'una mare; fins i tot els nens perduts de Peter Pan demanaven una mare per sentir-se aïllats, deixar d'estar perduts, sols o aïllats.

Sentir-se sol comporta un sentiment pejoratiu, una càrrega negativa, amb la tristesa que accentua el sentiment de manca de connexions personals, d'interrelació necessària per a construir-se un mateix, de trobada per al diàleg amb els demés amb qui conformem la societat. En sentir la punyida de la soledat, se sofreix per l'absència d'alguna cosa que caldrà reparar o recuperar d'alguna manera: l'amistat, la família, l'espòs o l'esposa. Sentir la mancança de la soledat marca l'inici de la reconstrucció d'un mateix, perquè un pugui posar en funcionament els recursos personals necessaris per a continuar la pròpia vida.

La pandèmia ha deixat a tothom més aïllat que abans. Les experiències de soledat no desitjada han augmentat en totes les franges d'edat, des dels més joves enganxats a les pantalles i a les preteses xarxes socials, fins als més grans, que si no vigilen queden per sempre desconnectats d'amics i associacions. Parla més que mil paraules la imatge dels joves asseguts de costat al banc de la plaça, sense dirigir-se una paraula, tots absorbits pel que s'esdevé en les pantalles que aguanten amb frenesí entre els dits. Al mateix temps que augmenta l'ús dels mòbils, creixen els problemes mentals del jovent, relacionats amb la

no acceptació de la realitat, l'exigència d'un funcionament social automàtic, on no hi hagi més problemes ni obstacles que no siguin els de passar la pantalla d'un joc qualsevol. Per contra, la vida no és senzilla, sovint un se la complica per a si mateix, sobretot en no acceptar el principi de realitat i de complexitat: no es poden donar solucions fàcils a problemes difícils, del contrari es corre amb el risc d'autoenganyar-se i acabar de mal borràs. La història recent està farcida de gent jove exitosa que acaba malament, segurament perquè no ha après a estar sola, pensem en els malaurats Kurt Cobain, Michael Jackson, Amy Winehouse o Liam Payne.

Una sana soledat ajudarà a practicar el deseiximent, el desafecte davant de les coses d'aquest món que sovint tan em preocupen. Si un és capaç de trobar-se amb si mateix, creixent en l'autoconeixement, aleshores es poden obtenir més oportunitats perquè la felicitat depengui d'un mateix i no de valoracions externes superficials o interessades dels altres.

En fi, si d'alguna cosa podem estar segurs és que estem en un nou canvi de mentalitat que s'accelera. Els europeus tenim el risc de caure en una perillosa paradoxa: que creient tenir-ho tot, en canvi manqui el més important, com és el per què de tot plegat, el sentit d'un propòsit per a la pròpia existència. Viure de cara a la galeria, mirant d'apaivagar la mossegada de la solitud interior a costa de soroll, entreteniment i consumisme no pot sinó conduir a més desassossec, a més tristesa i inquietud, a aquella fatiga que subratllava el coreà Bul-Chung Han, perquè vivim en una societat del cansament, que no sap estar sola.

Caldrà aprendre a practicar la meditació, la pregària i el coneixement de si mateix. Aleshores un podrà començar per acceptar-se tal com és en la infinita varietat de la naturalesa humana, continuant per perdonar-se el que no s'accepta de si mateix i oferir-se al món i a la societat amb els propis talents, dels quals hem estem dotats per al bé comú (Mt 25,14).

Rentar els peus

Els "canvis" en la vida del mossèn

SANTI MARTÍNEZ ALONSO

*prevere del bisbat de Tortosa
rector de les parròquies d'Horta de Sant Joan, Arnes i Pinell de Brai*

La paraula canvi és un constant en la vida de qualsevol persona, poble o societat. Tot i que és quelcom ben comú a tots, quan els vivim, especialment si tenen un impacte més important en nosaltres, no hi acabem mai d'estar avesats del tot. Veiem canvis en l'entorn, en la vida de personatges públics, en les vides dels nostres familiars i amics, en les feines, en la fisonomia dels pobles i ciutats, i un grandíssim llarg etcètera de situacions, circumstàncies i vivències que ens fan viure, dia sí dia també, familiaritzats amb aquesta paraula.

També nosaltres, els mossens, no estem exempts d'això. A més dels canvis que podem anar vivint i afrontant cadascú personalment, hem d'encarar bastant sovint canvis importants: em refereixo sobretot quan, en bé de la missió, se'ns confien nous serveis que suposen canviar de lloc de residència, de comunitats parroquials, de persones amb les quals convius diàriament, en definitiva de vincles forts que crees i que, tot d'un plegat, has de lliurar, sense que això suposi acabar, òbviament, amb ells.

Aquest setembre he viscut el meu "primer" canvi des que soc prevere. Després d'estar els darrers quatre anys a les parròquies de la Ràpita i dos anys a la parròquia de Masdenverge, com diem col·loquialment, m'han canviat. En efecte, vaig ser nomenat rector de les parròquies de Pinell de Brai, Arnes i Horta de Sant Joan, a la Terra Alta, a més de capellà del col·legi Diocesà Sagrada Família de Tortosa, on ja fa 3 anys que hi col·laboro, i capellà de l'ESO al col·legi Teresià de Tortosa. Com veieu, del mar adornat per les muscleres i les barques de pesca de la badia dels Alfacs, he passat a l'interior, als camps i serres amarades de vinyes, oliveres i ametllers. Un canvi de paisatge que reflecteix el petit canvi de vida que encarat aquest inici de curs.

Molts companys preveres m'han compartit que el primer canvi és el més difícil. No us ho puc corroborar perquè només n'he viscut un, però difícil ho és, certament. Però com tot a la vida, té coses també molt positives, és en això que vull fer referència. D'entrada, tot i que encares amb molta il·lusió la nova etapa (així ho he viscut jo), et dol molt el que perds. El contacte amb la gent, la casa on has viscut els darrers anys, el ser conegut pels carrers del poble, els teus veïns, la sensació d'entrar a casa quan entres a l'església amb tota la gent que ja coneixes i et coneixen, l'amistat que has anat fent amb molta gent, fins

i tot petites coses com aquell grupet amb qui miraves partits del Barça al bar del costat de l'església o els partits de futbol de la Rapitenga o del Masdenverge després de la Missa del diumenge i un llarg etcètera. Segur que molts us vindran al cap molts exemples que haureu viscut o viviu. En nosaltres, els capellans, com que la vida personal de la "laboral" no es desentén, quan canviem, no només canviem de "lloc de feina" sinó que aquest canvi ens afecta de ple personalment. Allà on anem, precisament per la nostra vocació, creem vincles molt forts, hi posem el cor, ens arrelem i, de cop, has de viure amb despreniment i llibertat una nova missió que se't confia amb la mateixa motivació i ganes de tornar a posar el cor, encara que, d'entrada, costi tant començar de zero.

Tanmateix, com us dic, experimento coses molt positives en aquest canvi, la més important per mi ha estat la de veure, com un termòmetre, com està el meu cor i la meva amistat amb Jesús. Aquesta espècie de despullament també et deixa descobert: on has posat el cor? A qui l'has entregat? Déu realment és el primer? Per què i per qui fas les coses? A qui vols seguir per damunt de tot? Com has cuidat l'amistat amb Jesús? Déu és realment el centre de la teva vida? Sents soledat en el cor després de tantes compensacions humanes reflectides en l'estima de la gent?

Segurament es podrien afegir moltes altres preguntes o rasons que sentim interiorment en tots aquests processos vitals. A mi, el canvi m'ha ajudat a preguntar-me totes aquestes coses, a prioritzar molt més el Senyor, a cuidar més l'amistat amb Ell per damunt de tot, a tornar a posar Déu en el centre perquè tota la resta de coses s'ordenin en l'ordre que els correspon. Molt sovint, aquestes compensacions humanes que rebem a través de tanta estima de la gent, d'estar molt a gust a un lloc, de les amistats, de les famílies que ens cuiden i ens acullen, ens poden fer descuidar l'amistat amb Déu perquè ja sentim el cor ple. I, encara que amb dolor perquè tenim sentiments i no volem perdre allò que estimem, els canvis ens ajuden a estimar-ho tot i tothom en el millor equilibri. Perquè Déu torna a ser el primer, ja que *Solo Dios basta*.

Marxar d'un lloc no vol dir tallar amb tots els vincles que has fet, això no seria ni real, ni sa, ni humà i, ni de bon tros, cristià. Però sí que t'obliga a tornar a entregar el cor a altres persones que encara no coneixes, a sortir de la teva comoditat i confort i fer-te veure que aquí el més important no és que ens estimin a nosaltres sinó que la gent conegui i estimi al Senyor. Si ho vivim així, després d'aquest impàs de canvi, el cor creix perquè s'ha donat més i torna a experimentar l'alegria d'entregar-se, d'estimar i ser estimat i de gaudir de les obres que Déu fa, de veure com el Senyor no s'oblida de ningú i ens posa al costat de persones en el moment oportú. En definitiva, com ens havia dit l'estimat Bisbe Toni Vadell, tenir el privilegi de ser testimoni de com Déu estima el seu poble.

Un bisbe ens parla

Homilia a la Jornada del Clergat a Montserrat

+JOAN PLANELLAS
arquebisbe de Tarragona

Avui ens reunim els bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya amb els nostres preveres, diaques i seminaristes als peus de la imatge de la nostra Patrona, la Mare de Déu de Montserrat. Agraïm cordialment al Pare Abat Manel i a la Comunitat benedictina que ens hagin convidat a participar de la joia dels mil anys de la fundació del monestir per part del gran abat de Ripoll i Cuixà i bisbe de Vic, Oliba. Mil anys de vida monàstica ininterrompuda que han permès viure èpoques de tota mena, però que sobretot han permès transmetre i compartir els valors de l'Evangelí i de la Regla de Sant Benet.

Amb aquest aplec donem nova saba a les trobades que al segle passat va crear el cardenal Vidal i Barraquer i que, més endavant, van fomentar sobretot els arquebisbes Josep Pont i Gol i Ramon Torrella. Mantenim la convicció de la unitat pastoral de les diòcesis amb seu a Catalunya que l'episcopat ha anat fomentant al llarg dels anys, i que va trobar expressió palpable especialment en el document Arrels cristianes de Catalunya (1985), amb la celebració del Concili Provincial Tarraconense de l'any 1995 i, més tard, amb el document Al servei del nostre poble (2010). En ells, «es donava fe de la realitat nacional de Catalunya, afaïçonada al llarg de mil anys d'història».

La nostra societat i les nostres Esglésies són diferents de quan es va celebrar el Concili de les nostres Esglésies, però la generació actual de servidors de l'Evangelí, enmig de la nostra pobresa de recursos humans, mantenim ferma la nostra vocació de servir tothom, especialment els més necessitats.

Molt estimats. Enmig de les llums i de les ombres del context social i eclesial que estem vivint, com a pastors de les nostres comunitats, constantment va emergint en el nostre pensament aquella pregunta cabdal que ja es formulava el Concili Provincial Tarraconense a l'inici de les seves resolucions: Com evangelitzar en l'actual situació? Hauríem de respondre a la pregunta invocant l'Esperit Sant a fi d'impulsar un gran discerniment eclesial que ens ajudi a descobrir la voluntat del Senyor en aquests moments i revifar l'encontre viu amb Ell que, gràcies al seu Esperit, ens omple de llum, de fortalesa i d'esperança. Recordem que hem de ser homes i dones d'esperança i que, en el fons, és esperança el que podem aportar enmig del nostre món. Que aquest anunci d'esperança es faci realitat en tots nosaltres en aquest Any Jubilar que ja tenim a les portes.

Reitero la pregunta: Com evangelitzar en l'actual situació? Crec que la sinodalitat i el discerniment han d'esdevenir els eixos espirituals i metodològics de les nostres accions com a agents pastorals que som. Com esdevenir una Església sinodal missionera? Heus ací la gran pregunta que s'ha fet el Sínode que ha acabat aquests dies a Roma. Certament, en un primer intent de resposta, promovent els nostres organismes sinodals. Però la sinodalitat i el discerniment no depenen únicament d'ells. Ens cal una preparació personal i, al mateix temps, col·lectiva. És l'experiència de viure uns mateixos sentiments, d'un caminar junts, invocar l'Esperit Sant, essent capaços d'escoltar i d'acompanyar la nostra gent... Tot això anirà conreant l'humus necessari per tal que després pugui reeixir el discerniment sinodal que, quan serà el cas, podrem portar a terme en els nostres consells, en les nostres unitats pastorals, arxiprestals o diocesanes. L'actitud d'escolta sempre ha de ser doble: d'una banda, cap al Senyor i al seu Evangeli i, d'altra banda, cap als desitjos i gemecs dels nostres contemporanis amb els quals ens trobem en sortida missionera.

Pel que fa al discerniment, hem de dir que aquest no és una moda, ni tan sols una metodologia, sinó, principalment una actitud interior que té la seva arrel en un acte de fe i que consisteix en intentar descobrir a nivell personal i comunitari el pla de Déu, la seva voluntat, la seva crida a ser deixebles missioners.

«Vindrà gent d'orient i d'occident, del nord i del sud, i s'asseuran a taula en el Regne de Déu», ens ha dit Jesús a l'Evangeli d'avui. Penso que aquesta gent que ve de lluny, d'orient i d'occident, del nord i del sud, són els nostres migrants. A casa nostra, el tema de les migracions se'ns presenta i es viu molt sovint com un problema. I sí, és un problema; ho és bàsicament perquè la quasi totalitat de persones afectades, es veuen obligades a migrar, es veuen obligades a marxar de casa. Són migrants forçats. I això significa que el problema no són, en cap cas, les persones, sinó que el problema són les situacions i les causes que obliguen les persones a marxar, a fugir de casa, a abandonar el que és seu. Migrar és un dret, però també ho és no haver de migrar forçadament.

Una vegada han arribat a casa nostra, els hem d'acollir i estimar amb sol·licitud. Al banquet de la taula eucarística, penyora i anticipació del banquet etern, cada vegada hi participen més persones provinents d'altres països. Donen vida a moltes de les nostres comunitats. Curiosament, cada vegada tenim més vocacions tant laïcals, com religioses o sacerdotals provinents de fora. Totes elles són un bé i una gràcia de Déu per a la nostra Església que peregrina a Catalunya. Per tant, no fem una pastoral «per a» ells, que significaria que ens situem a distància i ens mirem el fenomen migratori com una cosa que ens ve des de fora, sinó que proposem una pastoral i un treball «amb» les persones migrants que venen a viure a la nostra pròpia tenda. «Massa sovint no els percebem com a possibles agents evangelitzadors. Alguns d'ells venen amb una fe molt sòlida, i es troben amb obstacles per actuar en les nostres comunitats. És cert que cal una formació prèvia per a ressituar-los en la nostra cultura religiosa, però ens hem de preguntar si els deixem

actuar en les nostres comunitats, si els percebem com a missioners per ajudar-nos o si els donem les eines necessàries per a una formació

específica». D'ells, en podem aprendre moltes coses. Es tracta d'una riquesa que expressa la profunda catolicitat de l'Església, precisament pel fet de ser missionera i, al mateix temps, ens posa en camí vers un món sense fronteres. Que no se'ns pugui aplicar a nosaltres allò que ha dit Jesús al final de l'Evangeli que hem escoltat: «Mireu, ara son darrers els qui llavors seran primers i són primers els qui llavors seran darrers».

És important també, tenint en compte l'arribada i la presència d'aquestes persones entre nosaltres, a les nostres comunitats, que siguem capaços de transmetre l'amor per la nostra llengua, perquè la tinguin ben present i, si pot ser, que la incorporin aviat al seu dia a dia, sabent-la parlar i sabent-la escriure. Per tal de fer-ho possible nosaltres, diaques, preveres i bisbes, hem de protegir-la, l'hem de mantenir present a les nostres celebracions, als nostres textos. En aquest sentit, i a tall d'exemple, seria necessari poder disposar en català d'un bon repositori on line dels principals textos dels documents eclesials i del Magisteri.

Us animo a avançar en aquest camí, com també a viure amb esperança el nostre servei essencial que no és altre que fer present l'Evangeli de Nostre Senyor Jesucrist, tan important per a la nostra societat. M'arriben peticions d'institucions importants del país per demanar-nos presència, així com una paraula nostra que ajudi a millorar la situació dels nostres joves, i no tan joves. Hi ha preocupació pel futur i l'Església té molt per a aportar.

Ens emmirallem en la voluntat pacificadora que va caracteritzar el bisbe Oliba i en el seu amor als valors benedictins que va promoure: la pregària, el treball, la lectura, la maduresa personal, i la vida de comunitat. Al capdavall, és el lema proposat en motiu d'aquest mil·lenari: «Ora, lege, labora, rege te ipsum in communitate».

Estimats. Confiem aquests desigs a la nostra Patrona, per tal que com a «estrella resplendent» il·lumini la catalana terra i ens guïï cap al cel. Amén.

La resurrecció de *Notre Dame de París*

+JOAN ENRIC VIVES

arquebisbe d'Urgell i coprínep d'Andorra

La inauguració de la Catedral de Notre Dame de París és un esdeveniment molt significatiu tant per a l'Església Catòlica com per a França i tota la cultura europea. Construïda entre els segles XII i XIV, aquesta catedral gòtica es va erigir com un símbol de la fe cristiana i com a expressió del culte catòlic i la missió de l'Església en aquell moment. A més de ser un lloc de lloança a Déu, Notre Dame ha estat un espai de grans esdeveniments històrics, com coronacions, cerimònies de figures nacionals, i més recentment, de commemoracions que han unit la població francesa i mundial. La seva arquitectura gòtica, amb els famosos vitralls, les rosasses i els arcs apuntats, les gàrgoles i les escultures, amb les relíquies venerades, va marcar una fita en el desenvolupament de l'art i l'arquitectura medieval, inspirant altres construccions religioses posteriors a Europa. Notre-Dame és també un monument al patrimoni cultural, on la bellesa, la fe i la devoció a Sta. Maria es fonen en una sola obra. Aquesta catedral s'ha convertit en un símbol nacional per a França, i la seva influència ha transcendit les fronteres religioses per convertir-se en un patrimoni cultural i artístic universal.

L'incendi del 15 d'abril de 2019 que va danyar greument l'edifici, va despertar un dol i una solidaritat mundial que va recordar la importància de Notre-Dame no només per als francesos sinó per a tota la humanitat. La restauració que avui culmina ha estat també una forma de recordar i preservar aquest símbol de l'esperit humà i de la capacitat de superació davant l'adversitat, reafirmant la seva importància com a icona cultural i espiritual en l'era moderna.

I es consagra quan celebrem que Maria és Immaculada, sens pecat concebuda, i atreu la humanitat cap a Déu i la santedat. Maria ens és camí i intercessora, com a Mare de l'Església, vers la santedat i l'amor. La devoció a la Mare de Déu a Europa, en particular la seva presència en la vida espiritual i cultural, es remunta als inicis del cristianisme, i abans del Concili d'Efes, ja la trobem representada a les catacumbes de Priscil·la a Roma. Maria és la nostra Mare protectora, compassiva i acollidora i avui li demanem que acompanyi els passos dels europeus, sabent que Maria actua com a guia i inspiració en moments de canvi, adversitat i transició. És la Mare de l'esperança i figura central de l'Advent. Ella ens acompanyarà al llarg de l'Any Jubilar 2025.

Els europeus han vist en Maria un símbol d'unitat espiritual, especialment en èpoques difícils, com guerres, crisis socials o canvis culturals. La bandera europea s'inspira en el blau de Maria i les 12 estrelles que la coronen (Apoc. 12,1). En una Europa moderna i diversa, que es debat entre secularització i fidelitat a les seves arrels cristianes,

enfrontada a reptes com la immigració, la crisi climàtica, la unió i la recerca d'una identitat comuna, la figura de Maria pot ser un punt d'unió que transcendeix barreres culturals o religioses, una inspiració per a construir una societat més justa, inclusiva i solidària, més humana i oberta a la transcendència. Per això, demanem que Maria acompanyi els passos dels europeus amb el seu amor matern, com a símbol de pau i esperança, ajudant a mantenir viu un sentit de comunitat, d'humanitat i de valors compartits enmig de la diversitat del continent.

